BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CỦA PROMPT TRONG HỌC TẬP

1. Ba tác vụ học tập phổ biến

1.1. Tóm tắt một bài đọc, tài liệu học thuật

Bài đọc: " The play deficit"

Prompt cơ bản: Hãy tóm tắt ngắn gọn bài đọc sau đây thành một đoạn văn khoảng 150 từ, nêu rõ ý chính và thông điệp cốt lõi của tác giả.

Prompt cải tiến: Bạn hãy đóng vai trò là một người tóm tắt nội dung chuyên nghiệp. Hãy đọc văn bản dưới đây và lập bản tóm tắt theo cấu trúc sau:

1. Thông điệp chính (1 câu duy nhất khái quát nội dung cốt lõi).
2. Các luận điểm chính (Danh sách từ 3-5 gạch đầu dòng, kèm theo số liệu hoặc bằng chứng quan trọng nếu có).
3. Kết luận/Ứng dụng thực tế của bài viết.

Yêu cầu: Ngôn ngữ súc tích, khách quan, không đưa quan điểm cá nhân vào bản tóm tắt.

Prompt nâng cao: Bạn là một Chuyên gia phân tích dữ liệu và Học giả học thuật cao cấp. Nhiệm vụ của bạn là đọc và tóm tắt bài nghiên cứu/bài đọc dưới đây một cách cực kỳ chính xác để phục vụ cho việc làm nghiên cứu. Để thực hiện nhiệm vụ này, hãy suy nghĩ từng bước theo quy trình sau:

Bước 1: Xác định mục tiêu nghiên cứu và câu hỏi cốt lõi mà bài viết muốn giải quyết. Bước 2: Phân tích phương pháp luận hoặc lập luận logic mà tác giả sử dụng.

Bước 3: Trích xuất các kết quả/luận điểm quan trọng nhất.

Bước 4: Tổng hợp thành bản tóm tắt hoàn chỉnh

1.2. Giải thích một khái niệm phức tạp

Khái niệm: Blockchain

Prompt cơ bản: Hãy giải thích khái niệm "Blockchain" một cách đơn giản nhất có thể cho một người không biết gì về công nghệ. Hãy dùng một ví dụ thực tế hoặc một phép ẩn dụ để minh họa.

Prompt cải tiến: Bạn là một giáo viên có tài diễn đạt cấu trúc thông tin phức tạp thành kiến thức dễ tiếp thu. Hãy giải thích khái niệm "Blockchain" theo bố cục sau:

1. Định nghĩa ngắn gọn (Bằng ngôn ngữ bình dân, tránh dùng biệt ngữ kỹ thuật).
2. Cách thức hoạt động: Giải thích từng bước một khối dữ liệu được tạo ra và liên kết như thế nào (Sử dụng danh sách có thứ tự 1, 2, 3...).
3. Ưu điểm cốt lõi: Tại sao công nghệ này lại an toàn và không thể bị sửa đổi? 4. Một ví dụ thực tế trong đời sống (Ví dụ: Thay vì chuyển tiền ngân hàng thì dùng blockchain sẽ thế nào).

Yêu cầu: Viết ngắn gọn, rõ ràng, sử dụng các tiêu đề phụ để bài viết dễ quét.

Prompt nâng cao: Bạn là một Chuyên gia mật mã học đồng thời là một Giảng viên đại học xuất sắc, nổi tiếng với khả năng giảng dạy phương pháp Feynman (giải thích các khái niệm phức tạp bằng ngôn ngữ đơn giản nhưng không làm mất đi tính chính xác về mặt khoa học). Nhiệm vụ của bạn là giải thích khái niệm "Blockchain" cho một sinh viên năm nhất ngành CNTT. Hãy thực hiện việc này theo các bước tư duy sau

- Bước 1 (Đơn giản hóa): Dùng một phép ẩn dụ trực quan để người đọc hình dung ra bức tranh tổng thể (ví dụ: cuốn sổ cái công khai, chuỗi các hộp khóa...).

- Bước 2 (Mổ xẻ kỹ thuật): Chia nhỏ khái niệm thành các thành phần cốt lõi và giải thích cơ chế của chúng: Khối (Block), Chuỗi (Chain), Phi tập trung (Decentralization), và Cơ chế đồng thuận (Consensus mechanism).
- Bước 3 (Phân tích tình huống ngược): Giải thích điều gì sẽ xảy ra nếu một hacker cố tình sửa đổi dữ liệu trong một khối? (Để làm nổi bật tính bảo mật).
- Bước 4 (Tổng kết cấu trúc): Trình bày kết quả đầu ra theo một định dạng sạch sẽ, sử dụng bảng so sánh (nếu cần) giữa "Mô hình tập trung truyền thống" và "Mô hình Blockchain phi tập trung".

1.3. Tạo bộ câu hỏi ôn tập cho một chủ đề

Chủ đề: General Geography of the UK (Địa lý tổng quan của Vương quốc Anh)

Prompt cơ bản: Hãy tạo cho tôi một bộ 10 câu hỏi trắc nghiệm (kèm đáp án) về chủ đề Địa lý tổng quan của Vương quốc Anh (General Geography of the UK) để tôi tự ôn tập.

Prompt cải tiến: Bạn là một giáo viên Địa lý. Hãy thiết kế một bộ câu hỏi ôn tập gồm 15 câu về chủ đề "General Geography of the UK" theo cấu trúc và yêu cầu sau:

1. Phân bổ nội dung:
- 5 câu về Địa lý tự nhiên (địa hình, sông ngòi, khí hậu, các đỉnh núi cao...).
- 5 câu về Địa lý hành chính & Chính trị (4 quốc gia cấu thành, thủ đô, các thành phố lớn...).
- 5 câu về Địa lý nhân văn & Kinh tế (dân số, các vùng công nghiệp, tài nguyên...).

2. Định dạng câu hỏi:
- 10 câu đầu là Trắc nghiệm (4 đáp án A, B, C, D).
- 5 câu sau là Câu hỏi tự luận ngắn (yêu cầu trả lời từ 1-2 câu).

3. Phần đáp án: Hãy tách biệt phần đáp án và giải thích ngắn gọn ở cuối cùng để tôi không bị nhìn thấy khi đang làm bài.

Prompt nâng cao: Bạn là một Chuyên gia thiết kế chương trình học thuật và Khảo thí của Cambridge, chuyên trách môn Địa lý thế giới. Nhiệm vụ của bạn là tạo ra một đề kiểm tra ôn tập toàn diện cho chủ đề "General Geography of the UK". Để tạo ra bộ câu hỏi chất lượng cao, hãy suy nghĩ và thực hiện theo các bước sau:

Bước 1: Lập ma trận kiến thức bao quát các khái niệm cốt lõi (Sự khác biệt giữa UK, Great Britain và British Isles; Hệ thống sông ngòi như River Severn/Thames; Địa hình Cao nguyên Scottish Highlands; Phân bổ mật độ dân số).
- Bước 2: Thiết kế câu hỏi theo các cấp độ nhận thức của thang đo Bloom (Nhận biết, Thông hiểu, và Vận dụng/Phân tích).
- Bước 3: Đảm bảo các phương án gây nhiễu (distractors) trong câu hỏi trắc nghiệm phải logic và dễ gây nhầm lẫn nếu học sinh không nắm chắc kiến thức.

Hãy xuất bản bộ đề theo cấu trúc sau:

PHẦN 1: NHẬN BIẾT & THÔNG HIỂU (10 Câu trắc nghiệm - 4 lựa chọn) (Tập trung vào vị trí địa lý, các thực thể tự nhiên như các biển bao quanh, các quốc gia thành viên và thủ đô).

PHẦN 2: TƯ DUY & PHÂN TÍCH (5 Câu hỏi tự luận/Điền khuyết nâng cao) (Ví dụ: Phân biệt mặt địa lý/chính trị giữa Great Britain và UK; hoặc phân tích tác động của dòng hải lưu Gulf Stream đến khí hậu Vương quốc Anh).

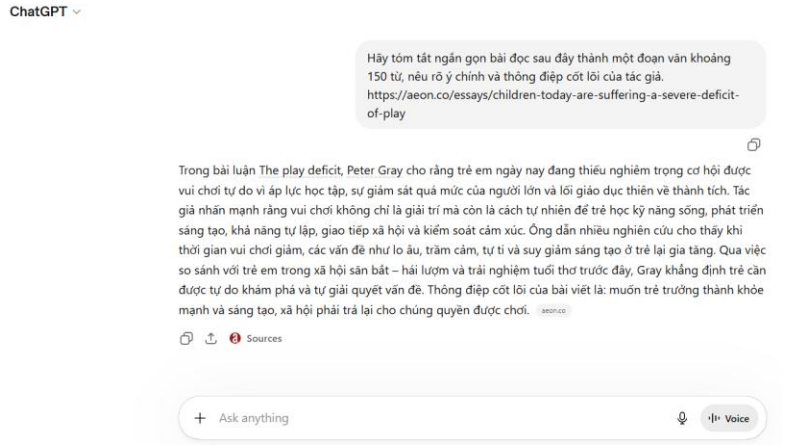
PHẦN 3: ĐÁP ÁN CHI TIẾT VÀ TIÊU CHÍ CHẤM ĐIỂM (Scoring Rubric)

2. Thử nghiệm các prompt với một công cụ AI và so sánh kết quả

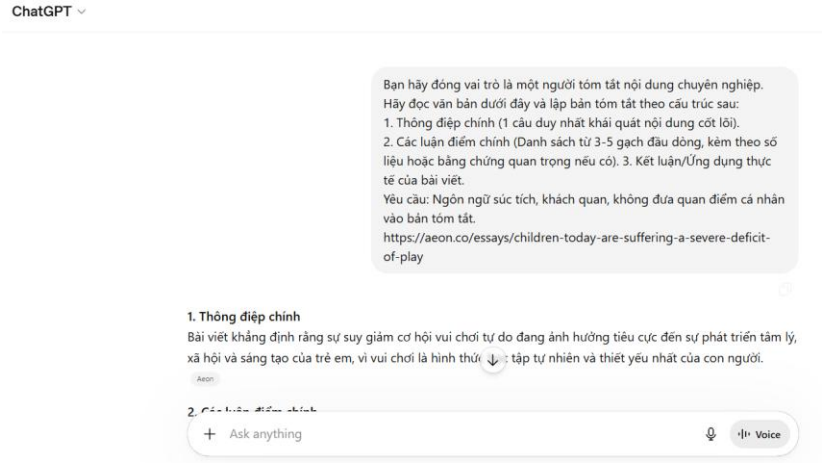
Công cụ: Chat GPT

2.1. Tóm tắt bài đọc

Prompt cơ bản:

Prompt cải tiến:

Prompt nâng cao:

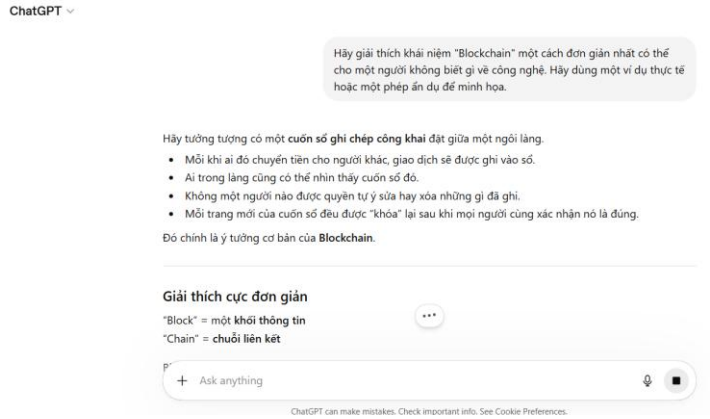
Bảng so sánh các prompt:

Tiêu chí	Prompt 1 – Cơ bản	Prompt 2 – Cải tiến	Prompt 3 – Nâng cao

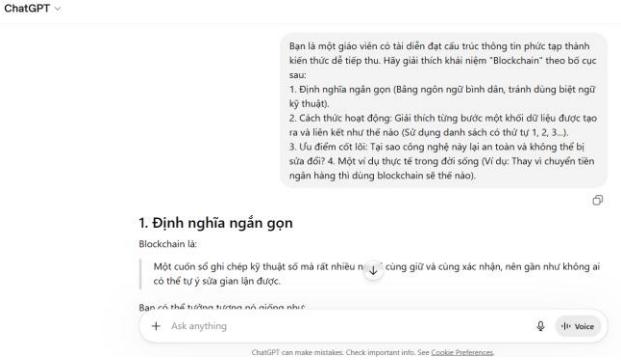
Mức độ chỉ dẫn	Thấp	Trung bình	Rất cao
Độ dài đầu ra	Ngắn (~150 từ)	Trung bình	Dài, chi tiết
Cấu trúc	Một đoạn văn	Có mục rõ ràng	Quy trình phân tích nhiều bước
Khả năng giữ ý chính	Tốt ở mức khái quát	Tốt và có hệ thống	Rất tốt, bao quát cả logic nghiên cứu
Khả năng khai thác dữ liệu/bằng chứng	Hạn chế	Có đề cập số liệu	Phân tích sâu dữ liệu và phương pháp
Tính nhất quán đầu ra	Phụ thuộc AI	Ổn định hơn	Rất ổn định do hướng dẫn cụ thể
Ứng dụng phù hợp	Đọc nhanh, ghi chú	Báo cáo học tập, thảo luận	Nghiên cứu, literature review

2.2. Giải thích khái niệm Blockchain

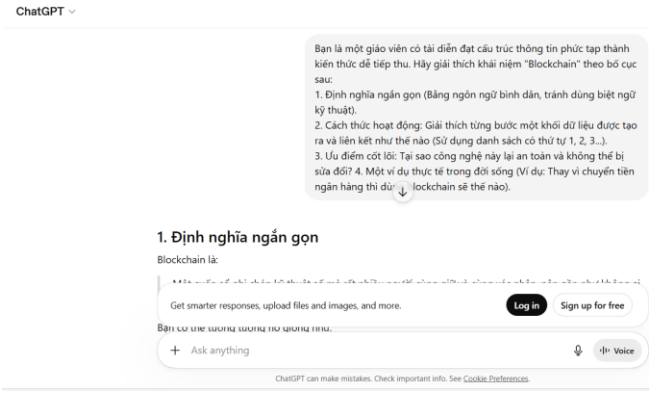
Prompt cơ bản:

Prompt cải tiến:

Prompt nâng cao:

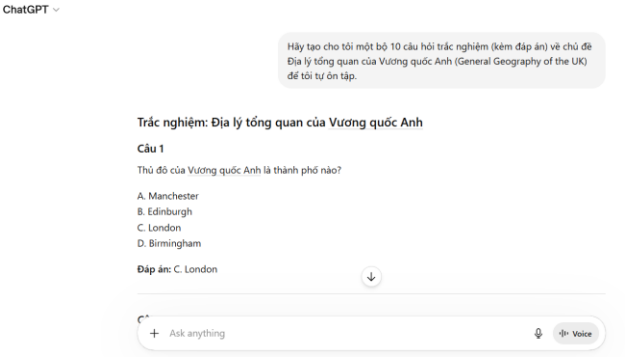

Bảng so sánh các prompt:

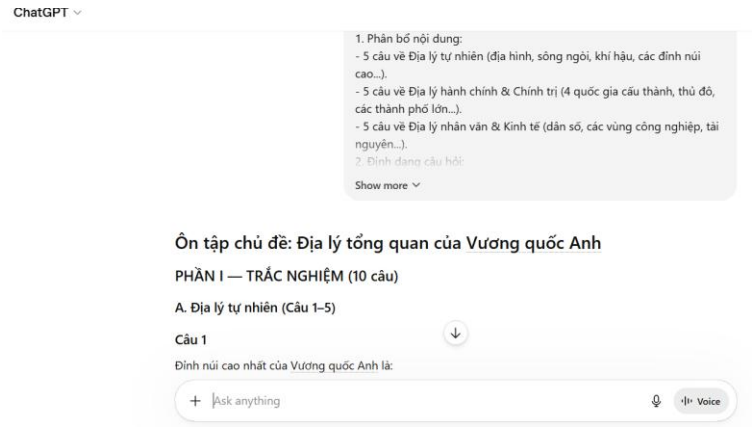
Mức prompt	Ví dụ prompt	Đặc điểm	Ưu điểm	Nhược điểm
Cơ bản	"Giải thích Blockchain."	Chỉ nêu yêu cầu ngắn gọn	Nhanh, dễ viết	AI phải tự đoán đối tượng, độ sâu và cách trình bày
Cải tiến	"Giải thích Blockchain cho người mới, có ví dụ thực tế và chia thành các mục."	Có thêm cấu trúc và đối tượng	Nội dung rõ ràng, dễ hiểu, logic hơn	Chưa kiểm soát mạnh phong cách và chiều sâu chuyên môn
Nâng cao	"Bạn là giảng viên CNTT, dùng phương pháp Feynman để giải thích Blockchain cho sinh viên năm nhất…"	Có vai trò, phương pháp, cấu trúc và mục tiêu cụ thể	Đầu ra chuyên nghiệp, dễ học, có chiều sâu và ổn định	Viết prompt lâu hơn, cần tư duy rõ yêu cầu

2.3. Tạo bộ câu hỏi về chủ đề General Geography of the UK

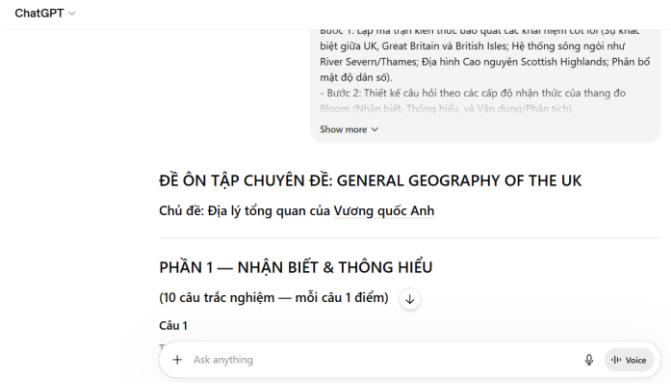
Prompt cơ bản:

Prompt cải tiến:

Prompt nâng cao:

So sánh các prompt:

Prompt	Mức độ	Nhận xét ngắn
Cơ bản	Đơn giản	Tạo đề nhanh, phù hợp ôn tập cơ bản nhưng ít chiều sâu.
Cải tiến	Khá tốt	Cấu trúc rõ ràng hơn, phân bổ nội dung hợp lý, dễ dùng để học nghiêm túc.
Nâng cao	Chuyên nghiệp	Có tư duy học thuật, Bloom taxonomy, distractors logic và rubric đánh giá chuẩn hơn.

3. Lý do tại sao một số prompt hiệu quả hơn những prompt khác”

Prompt nâng cao thường hiệu quả hơn prompt cải tiến, và prompt cải tiến lại tốt hơn prompt cơ bản vì AI hoạt động dựa rất nhiều vào mức độ rõ ràng, chiều sâu và cấu trúc của hướng dẫn được cung cấp. Prompt cơ bản thường chỉ nêu yêu cầu chung nên AI dễ tạo ra kết quả đơn giản, thiếu nhất quán hoặc chưa thật sự đúng nhu cầu. Khi prompt được cải tiến với các yêu cầu cụ thể hơn như cấu trúc đầu ra, phân loại nội dung, vai trò của AI hoặc tiêu chí cần đạt, AI sẽ hiểu rõ mục tiêu hơn và tạo ra kết quả chính xác, logic và đầy đủ hơn. Ở mức nâng cao, prompt

không chỉ mô tả nhiệm vụ mà còn định hướng cách suy nghĩ, quy trình thực hiện và tiêu chuẩn chất lượng (ví dụ: framework học thuật, tiêu chí đánh giá, cấp độ tư duy…), nhờ đó AI có thể tạo ra output có chiều sâu, chuyên nghiệp và sát với mục đích sử dụng thực tế hơn. Nói cách khác, prompt càng chi tiết và có định hướng tốt thì AI càng giảm "đoán ý người dùng" và tăng khả năng tạo ra kết quả chất lượng cao.

4. Tổng hợp các nguyên tắc và mẹo viết prompt hiệu quả dựa trên kết quả thử nghiệm.

Dựa trên kết quả thử nghiệm, có thể rút ra một số nguyên tắc quan trọng để viết prompt hiệu quả hơn khi làm việc với AI:

- Xác định mục tiêu rõ ràng: Prompt nên nói cụ thể AI cần làm gì thay vì yêu cầu chung chung. Mục tiêu càng rõ thì kết quả càng đúng nhu cầu.

- Cung cấp ngữ cảnh đầy đủ: Nên bổ sung chủ đề, đối tượng sử dụng, vai trò của AI hoặc mục đích đầu ra để AI hiểu đúng tình huống.

- Quy định cấu trúc đầu ra: Chia rõ phần, số lượng ý, định dạng trình bày hoặc loại nội dung giúp kết quả mạch lạc và dễ sử dụng hơn.

- Gán vai trò chuyên môn cho AI: Các cụm như "Bạn là giáo viên", "Bạn là chuyên gia Cambridge"… giúp AI điều chỉnh phong cách và độ sâu phù hợp.

- Chia nhiệm vụ thành từng bước: Với yêu cầu phức tạp, việc hướng dẫn AI theo quy trình sẽ giúp output logic và chất lượng hơn.

- Đưa tiêu chí đánh giá cụ thể: Ví dụ yêu cầu theo Bloom taxonomy, có distractors logic, rubric chấm điểm… sẽ nâng chất lượng chuyên môn của kết quả.

- Sử dụng ví dụ hoặc mẫu mong muốn: Nếu có minh họa về định dạng hoặc phong cách, AI sẽ dễ tạo output sát ý hơn.

- Hạn chế prompt quá mơ hồ hoặc quá ngắn: Prompt thiếu chi tiết khiến AI phải "đoán" ý người dùng, dẫn đến kết quả thiếu ổn định.

- Tinh chỉnh qua nhiều lần thử nghiệm: Prompt hiệu quả thường là kết quả của việc chỉnh sửa và tối ưu dần dựa trên output thực tế.